Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 71 (1986)
Heft: 27

Artikel: Croninca
Autor: Cathomen, Ignaz
DOI: https://doi.org/10.5169/seals-881687

Nutzungsbedingungen
Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Mehr erfahren

Conditions d'utilisation
L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. En savoir plus

Terms of use
The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. Find out more

Download PDF: 21.01.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, https://www.e-periodica.ch

– **La baselgia da S. Margreta a Glion duei vegnir renovada.** La pleiv evangelica dil marcau da Glion ha decidiu da schar far ina renovaziun totala da sia baselgia parochiala. Per quei intent ha ella concediu in credit da dus milliuns francs.

– **Radunonza generala dalla CRR a Glion.** Sonda, ils 26 d'avrel ha la cuminonza romontscha da radio e televisiun (CRR) salvau ina fetg bein frequentada radunonza generala a Glion. Il parsura, **dr. Fidel Caviezel,** ha saviu dar bunas novas: il program da radio romontsch vegn slargiaus proximamein considerablamein. Il premi da radio e televisiun dalla CRR per 1986 ei vegnius surdaus a **Tista Murk** ed a **Ser Flurin Darms. Dr. Stefan Sonder** e **dr. Willy Dolf** vegnan numnai commembers d'honur (mira rapports en la pressa romontscha).

– **Elecziuns dalla Regenza, secund scrutini.** Ils novs commembers dalla Regenza grischuna senumnan **Luzi Bärtsch** e **Joachim Caluori.** Els ein vegni elegi cun 19 730 resp. 19 548 vuschs. Il tierz candidat, dr. Martin Bundi ha contonschiu 19 281 vuschs.

Matg 1986

– **Fiasta da cant ceciliana a Rabius.** Dumengia ils 4 da matg ha giu liug a Rabius – suenter ina interrupziun da buca meins che 23 onns – puspei ina fiasta da cant ceciliana ch'ei reussida fetg bein. Priu part han 14 chors dalla Cadi, dus si dalla Foppa ed in grond pievel. En tut ein 660 cantaduras e cantadurs separticipai. Las prestaziuns ein tenor dir dils derschaders stadas fetg bunas. Sco tals han funcziunau **Gion Giusep Derungs,** Cuera, e pader **Pancraz Winiker,** Mustér. L'Uniun ceciliana sursilvana vegn tgamunada da **Michael Cavigelli,** scolast secundar a Rueun (mira rapport dalla fiasta en la GR nr. 36/9-5-86).

– **La Surselva representada tras ina exposiziun speciala alla HIGA a Cuera.** Ina part dalla HIGA (Handels-, Industrie- und Gewerbeausstellung) ei stada dedicada uonn al turissem en Surselva. Las uniuns da traffic sursilvanas e las societads da pendicularas han presentau lur purschida e lur indrezs tecnics ad in vast publicum. Cun quella caschun ei vegniu organisau ina sera sursilvana alla HIGA ed in viadi da pressa en Surselva, dil qual 35 schurnalists dalla Svizra e dalla Germania meridiunala han priu part (mira reportaschas en la GR. nr. 36/9-5-86 e CP nr. 19/9-5-86).

– **La cumissiun dil Cussegl dils cantuns** salva en Surselva sia sesida per predeliberar la moziun **Bundi** per meglierar la posiziun dil romontsch sil plaun federal tras ina cumpletaziun digl art. 116 dalla constituziun federala. Ella ha schau orientar en Casa romontscha a Cuera davart la LR, davart il romontsch sco lungatg ufficial dil Grischun e davart ils mieds da massa, a Trun han ils cussegliers visitau ina scola e la Cuort Ligia Grischa. A Trun ha la cumissiun era salvau sia seduta. Da quella cumissiun fan era part ils dus cussegliers grischuns dr. **Cavelty** e dr. **Gadient.**

– **Di europeic all'universitad da Friburg sut il presidi da dr. Martin Bundi,** presi-

dent dil Cussegl naziunal. El center dils arranschaments pil di europeic ei staus il referat dil renomau fisicher tudestg Carl Friedrich von Weizäcker davart ils problems impurtonts dall'Europa e dil mund insumma. Bundi ha salvau in'allocuziun per franzos e romontsch, en la part romontscha davart la politica en favur dallas minoritads (mira rapport en GR nr. 38/16-5-86 e CP nr. 20/16-5-86).

– **Vic Hendry – niev parsura dalla Quarta Lingua.** A caschun dalla radunonza generala a Turitg elegian ils commembers dalla Quarta Lingua il scribent tuatschin Vic Hendry sco niev parsura e sco successur da dr. Bernard von Arx. La Quarta Lingua ha oz 230 commembers, tuts sesents ordeifer il territori romontsch.

– **Martin Mathiuet expona en la gallaria «Noss'ovra» a Domat.** Per l'emprema gada han las Ovras da Domat aviert lur localitads d'exposiziun ad in artist ordeifer lur persunal.

– **Anflau ina grotta da stalactits a Trin-Digg.** Enten slargiar la via da Porclis a Digg han luvrers dalla firma Casty da Trin anflau ina grotta cun numerus stalactits da tochen 20 cm lunghezia. In stalactit crescha ca. 1 cm enteifer 100 onns, ils stalactits da Trin han pia entschiet a crescher avon rodund 2000 onns (mira reportascha en la CP nr. 20/16-5-86).

– **Romontsch egl urari ufficial dallas VFF.** Per l'emprema gada dapi sia existenza fan las Viasfier federalas diever dil romontsch egl «Urari ufficial». Quei ei stau pusseivel grazia al niev lungatg da scartira «rumantsch grischun».

– Sur Sontgilcrest ha la pleiv da Breil suvegniu in'aulta viseta ord l'Africa. Igl uestg **Michel Ntuyahaga** da **Bujumbura** (Burundi) ha passentau entgins dis sil Tabor dalla Cadi.

– **Grond incendi a Sumvitg.** Venderdis, ils 23 da matg allas 16.00 uras ei rut ora fiug en in clavau amiez il vitg. En in gienà ei quel staus en flommas. Duas casas e treis clavaus en la vischinonza daventan l'unfrenda digl element sfrenau (mira reportascha en la GR nr. 41/27-5-86).

– **Ida Derungs-Keller – l'emprema presidenta dil Cussegl grond.** Cun 103 da 107 vuschs valeivlas elegia il Cussegl grond per l'emprema gada en sia historia da 183 onns ina dunna sco presidenta dil Cussegl. Dunna Derungs daventa successura da Luzi Bärtsch e vegn a presidiar il Cussegl grond tochen primavera 1987.

– **Il cerchel magic – l'emprema opera romontscha.** Alla fin da matg ei vegniu dau el teater municipal da Cuera l'emprema opera romontscha: Il cerchel magic. Il libret ei da **Lothar Deplazes,** la musica da **Gion Antoni Derungs.** Il tema central ei la relaziun carstgaun – natira. A quell'opera collaboreschan differents solists, plirs chors, ina gruppa da ballet ed igl orchester «Südwestdeutsche Philharmonie». La direcziun musicala ei stada els mauns da **Hans Rechsteiner,** la reschia en quels da **Gian Gianotti.** L'emprova generala ei stada ils 29 da matg e silsuenter

ein suandadas aunc treis ulteriuras presentaziuns. Tuttas ein stadas vendidas ora ditg avon las presentaziuns (mira presentaziuns en CP nr. 21/23-5-86 e GR nr. 41/27-5-86) e commentar en GR nr. 43/3-6-86 ed ulteriura pressa grischuna).

Zercladur 1986

– **Radunonza dalla Ligia Romontscha a Veulden.** La radunonza da delegai dalla stad ha giu liug sonda, ils 7 da zercladur 1986 a Veulden. Ver 60 delegai e hosps han dau suatientscha agl invit dalla suprastonza. La radunonza ei vegnida tgamunada a moda speditiva dil parsura cuss. naz. **Toni Cantieni** da Lai. Il rapport annual dalla LR ed era il quen ein vegni approbai unanimamein dils delegai. Plinavon han els approbau ina revisiun dallas statutas che mida las cumpetenzas finanzialas. Il conclus pertuccont l'applicaziun dil rumantsch grischun ei vegnius prolungius per ulteriurs treis onns. La serada romontscha ei vegnida embellida da canzuns romontschas dil chor mischedau da Veulden. Sut la reschia da **Plasch Barandun**, pres. communal ed animatur dil romontsch a Veulden, ha la gruppa da teater dau il toc humoristic da Molière «Il docter per forza» en versiun sutsilvana da Plasch Barandun (mira rapport GR nr. 45/10-6-86 e CP nr. 24/13-6-86).

– **Votaziuns cantunalas dils 8 da zercladur 1986.** Ils votants grischuns han giu da decider davart dus impurtonts projects da votaziun: I. Revisiun totala dalla lescha da taglia, II. Participaziun dil cantun Grischun alla cunvegnientscha intercantunala pertuccont contribuziuns dallas universitads per ils onns 1987–1992. La nova lescha da taglia ei vegnida acceptada dil suveran cun 23 782 gie encunter 4 496 na, la participaziun alla cunvegnientscha intercantunala cun 18 957 gie encunter 7 959 na.

– **Festival da films da giuventetgna 1986 a Domat.** A caschun da quei festival eis ei vegniu mussau buca meins che 28 films. Il sulet film romontsch e sursilvan ha gudignau igl emprem festival da films da giuventetgna en la categoria films documentars. Ei setracta d'in film davart la Greina, fatgs da Giusep Bearth, Cumpadials, Guido Vinzens e Christoffel Caviezel, omisdus da Trun.

– Alla **21avla fiasta da cant cantunala** dils 14/15 da zercladur a Scuol han ils chors sursilvans fatg part cun oreifer success. Rapport e rangaziun mira GR. nr. 47/17-6-86.

– Alla **fiasta federala da musica** a Winterthur ha la societad da musica da **Lumbrein** representau sco suletta il district da musica dalla Surselva. En la categoria corrispundenta han 127 societads concurriu. Cun il toc da pag e da pensum han ils da Lumbrein contonschiu in plaz denter l'emprema tiarza ed en la concurrenza da marschar schizun in secund rang. Gratulaziun!

– **Ils delegai dalla Renania a Duin en Lumnezia.** Sonda, ils 21 da zercladur ein ils delegai dalla Renania seradunai a Duin per lur radunonza annuala (mira rapport CP nr. 26/27-6-86).

– **200 onns pleiv da Surrein.** Dumengia, ils 23 da zercladur han ils parochians da Surrein festivau lur fiasta giubilara cun in survetsch divin festiv, celebraus da monsignur avat dr. Victor Schönbächler e cun in priedi festiv dil vicari general sur Giusep Pelican. La historia dalla pleiv da Surrein ei retenida el supplement dalla GR nr. 47/17-6-86.

Fenadur 1986

– A caschun dallas excavaziuns archeologicas en claustra a Mustér han ins denter auter era discuvretg l'anteriura **cripta da s. Placi e da s. Sigisbert.** El decuors dil davos onn ha la claustra schau reconstruir ina nova cripta per saver deponer dignamein las restonzas dils sogns patruns. Cun caschun dalla fiasta da s. Placi e s. Sigisbert, ils 7 da fenadur, obtegnan ils pelegrins per l'emprema gada access a quei niev liug d'oraziun e meditaziun.

– **Repartiziun dils departaments dalla Regenza grischuna.** En sia sesida dils 10 da fenadur ha la Regenza repartgiu ils departaments per la proxima perioda d'uffeci ch'entscheiva cun Daniev 1987. Per l'emprema gada en la historia grischuna surpren in cristiandemocrat en la persuna da **Joachim Caluori** il departament d'educaziun.

– Quels dis ha cusseglier guv. dr. **Donat Cadruvi** e ses collaboraturs tecnics presentau a Glion dus projects da traffic che interesseschan specialmein la Surselva: **l'untgida da Flem ed ina nova communicaziun per la Surselva da vart dretga dil Rein** (mira rapports e plans en GR nr. 54/11-7-86 e CP nr. 28/11-7-86).

– **Cuors da romontsch a Laax.** Per la 17avla gada ha pader dr. **Flurin Maissen** aviert sonda, ils 12 da fenadur, il cuors da romontsch. Quel ha cuzzau tochen ils 26 da fenadur. Silsuenter ei suandada in'jamna da studis romontschs. La frequenza ton dil cuors da romontsch sco dall'jamna da studis ei stada buna (mira rapports en la pressa romontscha).

– **Jamnas da cant e musica a Breil.** Per la quarta gada ha l'uniun da traffic da Breil organisau las jamnas da cant e musica sut la direcziun da **Erich Widl,** directur dil chor dall'opera a Turitg, **Armin Caduff, Susanna Wyss** e **Christoph Demarmels.** 75 cantaduras e cantadurs han priu part da quei cuors che ha giu liug dils 5 tochen ils 12 da fenadur.

– **Tujetsch ha obteniu in museum local.** En l'anteriura casa da S. Monn ha la vischnaunca da Tujetsch entschiet ad endrizzar in museum local. Tochen uss ei l'exposiziun da cristallas el plaunterren accessibla al publicum. Pass per pass duei igl entir baghetg presentar ils anteriurs mistregns e la veta da tschels onns en la Val Tujetsch.

– La mesjamna notg dils 23 da fenadur ha il **cametg destruiu tras barschament** il tetg, il clutger ed ils zenns dalla **baselgia da Nossadunna da Lourdes a Clavadi.** Igl intern dalla baselgia han ils pumpiers da Sumvitg aunc saviu scumpentar. Ils donns caschunai tras l'aua ein denton considerabels.

Uost 1986

– **3. festival dalla musica romontscha a Mustér.** Il festival d'uonn dils 4 tochen ils 9 d'uost ei vegnius organisaus sut il motto: Minoritads etnicas. Sper ina roscha interprets romontschs ein separticipadas gruppas ord la Hollandia (Frisia), Alsazia, Kärnten/Austria e dall'Italia (Friul) (mira presentaziuns, rapports e commentaris en la pressa romontscha dils meins fenadur ed uost).

– **Per la tiarza gada fiug en la vischnaunca da Sumvitg.** Suenter il barschament dil matg a Sumvitg, dil fenadur a Clavadi eis ei rut ora fiug a Cumpadials, venderdis, ils 8 d'uost. In clavau emplenius cun fein e strom daventa enteifer 45 minutas in'unfrenda dallas flommas.

– **Dus biotops novs sin territori da Castrisch.** Dumengia, ils 17 d'uost eis ei vegniu inaugurau ils dus biotops ad Isla e Mulin, ch'ein vegni scaffi dall'uniun da pescaduras da Glion e contuorn. Il biotop ad Isla mesira 2400 m^2, quel da Mulin 6000 m^2 (mira CP nr. 34/22-8-86).

– **Febra d'aur en Surselva, vul dir el contuorn da Mustér.** Dapi entginas jamnas interquera ina gruppa da geologs ina zona geologica, che s'extenda da Sedrun tochen Trun da vart dretga dil Rein, pertuccont siu cuntegn dad aur. Per quei intent ei seformada ina societad anonima «Miniera Val d'Aur SA». Ils mieds finanzials per quellas perscrutaziuns vegnan mess a disposiziun d'ina gruppa d'experts e finanziers canades, ch'ein sespecialisai sin la tscherca da mineralias. Schebein in'explotaziun dad aur en Surselva ei economicamein interessanta, vegn a semussar el decuors dalla perscrutaziun. Ina decisiun en quei risguard ei previda pil fevrer 1987 (mira rapport detagliau GR nr. 67/26-8-86).

– **Benedicziun dalla caplutta da s. Francestg a Rueun/Valsins.** Quella caplutta sesanfla denter Rueun e Pigniu sils cuolms da Rueun numnai Valsins. Ella ei vegnida erigida igl onn 1642 dils paders caputschins che han pastorau da gliez temps a Rueun. Igl interiur cuntegn in prezius maletg da Ottavio Amigoni da Brescia. Suenter la restauraziun reussida dalla caplutta ei quella vegnida benedida, dumengia ils 31 d'uost 1986 (mira GR, nr. 68/29-8-86).

– **Benedicziun dalla caplutta da s. Valentin a Puzatsch/Vrin.** La dumengia da s. Barclamiu, ils 24 d'uost 1986, han ils parochians da Vrin saviu festivar la fiasta da benedicziun da lur caplutta a Puzatsch. Quella biala caplutta en stil baroc, che sesanflava en schliet stan, ei vegnida restaurada cun bien gust e munta oz in bischu per l'ucliva da Puzatsch. Pertuccont la historia e la fiasta da benedicziun mira GR, nr. 66/resp. 70/5-9-86).

Settember 1986

– **Cun 85 onns victur d'ina concurrenza da tir.** Ils tiradurs da Laax e Falera arranschan dapi entgins onns mintgamai per la fin dalla stagiun da tir ina concurrenza da tir tenor il sistem d'eliminaziun. Victur en quella dira lutga d'eliminaziun resta la finala il pli vegl tiradur dalla concurrenza, anteriur roder **Clau Giusep Sievi.**

– **Inauguraziun d'ina halla polivalenta a Ruschein.** Dumengia, ils 7 da settember 1986, ha la populaziun da Ruschein saviu inaugurar la nova halla polivalenta. Il niev stabiliment cuntegn localitads da protecziun civila, ina halla polivalenta cun tribuna ed ulteriuras localitads accessorias (mira GR, nr. 71/9-9-86).

– **Post d'ustonza d'ieli en Surselva.** Accidents cun ieli san haver nauschas consequenzas per las auas. Per quei motiv eis ei vegniu creau era per la Surselva in post da succuors per l'ustonza d'ieli a Laax. 10 umens dil corp da pumpiers da Laax ein vegni scolai specialmein per quei survetsch. Da cuort ha igl uffeci cantunal per la protecziun digl ambient surdau a quell'equipa in vehichel special equipaus cun tut il necessari per saver dar succuors en cass d'accidents cun ieli (mira reportascha en GR, nr. 71/9-9-86).

– **Martin Mathiuet expona a Vuorz.** Ils 28 da settember 1986 allas 16.00 uras ei vegnida aviarta l'exposiziun d'entagls en lenn da Martin Mathiuet (mama) el hotel Ucliva a Vuorz. Igl artist ei staus presents ed ha demonstrau sia lavur. L'exposiziun cuoza tochen ils 25 d'october (mira CP nr. 40/3-10-86).

– **Votaziuns federalas e cantunalas dils 28 da settember 1986.**

I. Iniziativa da cultura e cunterproposta dall'Assamblea federala:
Iniziativa: 4 197 gie, 21 777 na
Cunterproposta: 13 578 gie, 12 342 na.

Ton l'iniziativa sco era la cunterproposta ein vegnidas refusadas dil pievel svizzer cun 175 168 gie encunter 848 284 na resp. 440 088 gie encunter 537 686 na.

II. Iniziativa per ina scolaziun professiunala garantida: Refusada el cantun cun 5 593 gie encunter 25 189 na, per la Svizra 262 979 gie encunter 1 162 019 na.

III. Conclus davart l'economia da zucher dalla Svizra: Refusaus dil cantun cun 12 633 gie encunter 19 299 na, per la Svizra 550 054 gie encunter 844 991 na.

Votaziuns cantunalas:

I. Revisiun parziala dalla lescha davart las scolas medias: Acceptada cun 20 336 gie encunter 9 473 na.

II. Credit per la midada ed igl engrondiment dalla biblioteca cantunala e digl archiv cantunal ed erecziun d'in stabiliment da protecziun per beins culturals ed in labor AC (13,590 milliuns francs): Concedius cun 17 989 gie encunter 12 077 na.

– **Center da sport Prau la Selva Flem.** Sonda e dumengia, ils 27/28 da settember ei il niev center da sport Prau la Selva a Flem (damaneivel da Staderas/Laax) vegnius inauguraus ed aviarts. Il niev center cumpeglia ina gronda halla polivalenta (d'unviern halla da glatsch, la stad halla da tennis) quater plazzas da tennis, vials da minigolf ed ina plazza da boccia. Planisai ein aunc in plaz da ballapei e stabiliments per atletica leva. El center dall'avertura ein stadas differentas allocuziuns, presentaziuns dalla giuventetgna da Flem sil glatsch ed il giug da hockey denter Tavau ed Ambri Piotta (mira CP nr. 40/3-10-86).